

ศึกษา พัฒนาหลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

Research and Development the Test Guideline (TG) and DUS Test for New
Plant Variety Under Plant Variety Protection Act. B.E. 2542

จิระศักดิ์ กীরติคุณากร^{1/} ชุตติมา รัตนเสถียร^{1/} เบนญจวรรณ จำรูญพงษ์^{1/}
ธิดาภุญ แสนอุดม^{1/} วาสนา มั่งคั่ง^{1/} รุ่งทิวา ธนชาต^{1/} ปาน ปานขาว^{1/}
วารารณ์ ทองพันธ์^{1/} พรเทพ ท้วมสมบูรณ์^{1/} นัฐวุฒิ กฤษสมักร^{1/}

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษา พัฒนาหลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบพันธุ์พืช ที่ขอรับความคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 โดยกำหนดขอบเขตงานวิจัยไว้ 21 ชนิดพืชที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศกำหนดเป็นพันธุ์พืชใหม่ที่จะได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายดังกล่าว ได้แก่ ส้มเขียวหวาน (*Citrus reticulata* Blanco และลูกผสม) น้อยหน่า (*Annona squamosa* L. และลูกผสม) มะขามเงาะ กล้วยไม้สกุลแวนด้าและลูกผสม (*Vanda* spp.) บัว ไม้ดอกสกุลหน้าวัว (*Anthurium* spp.) มะนาวไทย (*Citrus aurantifolia* (Christm.) Swingle และลูกผสม) ยูคาลิปตัส ยางพารา (*Hevea brasiliensis* (Willd ex A. Juss.) Mull-arg.) บอนสี (*Caladium bicolor* Vent.) มะเฟือง (*Averrhoa carambolo* L.) ชวนชม (*Adenium* spp.) ลั่นทม (*Plumeria* spp.) พืชกลุ่มมะปราง (*Bouea* spp.) แก้วกาญจนา (*Aglaonema* spp.) ฝรั่ง (*Psidium* spp.) ลัก (*Tectona grandis* L.f.) กระถินณรงค์ (*Acacia auriculaeformis* A.Cunn.ex Benth) แดงเทศผิวเรียบและแดงเทศลายนูน และลูกผสม (*Cucumis melo* L.cv. Cantaloupensis and *C.melo* L.cv. Reticulatus) และ ขนุน (*Artocarpus heterophyllus* Lam.) ได้ทำการสังเคราะห์หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่ (DUS Test and Test Guideline (TG) for New Plant Varieties) ของพืช 21 ชนิดขึ้นมาตามแนวทางของอนุสัญญายูพอฟ ภายใต้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่ (TG/1/3) และคำแนะนำในการพัฒนาวิธีการบันทึกลักษณะให้เป็นแบบฟอร์มมาตรฐานในการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่ (TG Template , in TGP/7/1) ซึ่งมีองค์ประกอบในเรื่องของการเตรียมการปลูกทดสอบ วิธีการตรวจสอบ ประเมินผล ตารางรายการ

^{1/} กองคุ้มครองพันธุ์พืช

บันทึกลักษณะตามแบบฟอร์มมาตรฐานพร้อมภาพวาดลายเส้น และคำอธิบายประกอบ การตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่ของพืชทั้ง 21 ชนิด ต่อมาได้พัฒนาให้เป็นที่ยอมรับได้ในระดับประเทศ ด้วยการระดมสมองแบบมีส่วนร่วมจากบุคคลหลายภาคส่วนทั้ง ภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งนำไปทดลองใช้ตามสถานที่ต่างๆ เช่น แปลงรวบรวม และแหล่งปลูกทั่วไป เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ชัดเจนเกี่ยวกับเครื่องหมาย และสัญลักษณ์ ในรายการบันทึกลักษณะตามแบบฟอร์มมาตรฐาน พร้อมระบุพันธุ์อ้างอิง ซึ่งผลการทดลองยัง ได้ฐานข้อมูลพันธุ์อ้างอิงสำหรับการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่ที่ขึ้นของจดทะเบียนด้วยผลสำเร็จจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้นำไปกำหนดเป็นกฎระเบียบอันเป็นแนวปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่ ใน 21 ชนิดพืช ประกอบด้วย ระเบียบกรมวิชาการเกษตร ว่าด้วย การตรวจสอบลักษณะของพันธุ์พืชที่จดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ (จำนวน 5 ฉบับ) สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้ปฏิบัติงานในการรับจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ และประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง แบบคำขอและการเตรียมการเพื่อตรวจสอบพันธุ์พืชที่จดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ (จำนวน 5 ฉบับ) สำหรับผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ปฏิบัติ ซึ่งกฎระเบียบทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวครอบคลุมพืชจำนวน 18 ชนิด ส่วนอีก 3 ชนิดพืชนั้นยังอยู่ระหว่างการเตรียมที่จะออกประกาศเป็นระเบียบกรมวิชาการเกษตร และประกาศกรมวิชาการเกษตรต่อไป อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ปรากฏว่ามีผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่แล้ว จำนวน 10 ชนิดพืช ได้แก่ ส้มเขียวหวาน มะขาม กัลยไม้สกุลแวนด้าและลูกผสม บัวฝรั่ง มะนาวไทย ยูคาลิปตัส ชวนชม ขนุน และ พืชกลุ่มมะปราง